

Лазаренко Віталій Володимирович,

суддя

*(Катеринопільський районний суд Черкаської області, м. Катеринопіль)*ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5421-8281>

ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СТ. 219 «ДОВЕДЕННЯ ДО БАНКРУТСТВА» КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

У статті визначено підставу кримінальної відповідальності за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 219 Кримінального кодексу України, якою є умисне, з корисливих мотивів, іншої особистої заінтересованості або в інтересах третіх осіб вчинення громадянином – засновником (учасником) або службовою особою суб'єкта господарської діяльності дій, що призвели до стійкої фінансової неспроможності суб'єкта господарської діяльності, якщо це завдало великої матеріальної шкоди державі чи кредитору. Водночас умисні дія чи бездіяльність, що призвели до неплатоспроможності, також є суспільно небезпечними, оскільки порушують встановлений порядок суспільних відносин, який забезпечує виконання суб'єктами господарської діяльності своїх грошових зобов'язань. Крім того, доцільно диференціювати кримінальну відповідальність за ст. 219 Кримінального кодексу України, зокрема, за умисне доведення до неплатоспроможності фермерського господарства, державного підприємства, підприємства, у статутному капіталі якого частка державної власності перевищує 50%, а також за умисне доведення банку до неплатоспроможності.

Ключові слова: банкрутство, неплатоспроможність, фермерське господарство, державне підприємство, кримінальна відповідальність.

Постановка проблеми. Кримінальний кодекс України (далі – КК України) за умисне доведення до банкрутства, тобто умисне, з корисливих мотивів, іншої особистої заінтересованості або в інтересах третіх осіб вчинення громадянином – засновником (учасником) або службовою особою суб'єкта господарської діяльності дій, що призвели до стійкої фінансової неспроможності суб'єкта господарської діяльності, якщо це завдало великої матеріальної шкоди державі чи кредитору, передбачає покарання у вигляді штрафу від двох тисяч до чотирьох тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян із позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до 3 років (ст. 219) [1]. Тобто до винної особи може бути застосоване покарання у вигляді штрафу в розмірі від 34 000 до 68 000 гривень із позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до 3 років. Очевидно, що зазначене покарання не може забезпечити виконання мети покарання, яка визначена в ч. 2 ст. 50 КК України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання кримінальної відповідальності за доведення до банкрутства досліджували такі вчені, як П.П. Андрушко, П.С. Берзін, Б.М. Грек, Н.О. Гуторова, О.О. Дудоров, Ю.В. Ключик, О.О. Круглова, Є.Л. Стрельцов, В.Я. Тацій, В.О. Улибакіна, В.В. Франчук, М.І. Хавронюк та інші. Однак проблема призначення достатнього покарання не була вирішена.

Метою статті є здійснення кримінально-правової характеристики правопорушення, передбаченого

ст. 219 КК України, та надання пропозицій щодо вдосконалення зазначеної норми.

Виклад основного матеріалу. Кодекс України з процедур банкрутства у ст. 1 визначає банкрутство як визнану господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації і реструктуризації та погасити грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури. Неплатоспроможність визначається як неспроможність боржника виконати після настання встановленого строку грошові зобов'язання перед кредиторами не інакше, як через застосування процедур, передбачених Кодексом України з процедур банкрутства [2].

Отже, неплатоспроможність є неспроможністю боржника виконати свої грошові зобов'язання перед кредиторами, яка може бути відновлена шляхом застосування процедури санації (щодо боржника – юридичної особи) або реструктуризації (щодо боржника – фізичної особи), тоді як банкрутством є визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність і задовольнити грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури.

Тобто неплатоспроможність є передумовою банкрутства, оскільки якщо платоспроможність боржника не буде відновлена шляхом застосування процедури санації, то його буде визнано банкрутом.

Суспільна небезпека доведення до банкрутства полягає в заподіянні матеріальних збитків кредиторам

і державі внаслідок неповернення кредитів та непогашення боргів, ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів, приватизації підприємств за нижчими цінами тощо. Це кримінальне правопорушення також опосередковано впливає на зростання соціальної напруги в суспільстві, адже банкрутство в багатьох випадках призводить до втрати робочих місць [3, с. 503].

У диспозиції ст. 219 КК України під час опису об'єктивної сторони доведення до банкрутства не встановлено конкретні види дій, що становлять зміст цього кримінального правопорушення. Серед учених панівною є думка щодо існування інших форм прояву суспільно небезпечного діяння в межах кримінального правопорушення, передбаченого ст. 219 КК України.

Так, В.Я. Тацій вважає, що у ст. 219 КК України йдеться про будь-які умисні цілеспрямовані дії, які насправді погіршують фінансову спроможність суб'єкта господарської діяльності. Такі дії можуть поєднуватися з бездіяльністю, наприклад, якщо не висувати вимоги до боржника щодо повернення ним боргів [4, с. 271]. О.О. Дудоров пропонує формулювання «вчинення дій» у диспозиції ст. 219 КК України замінити словосполученням «вчинення діянь» [5, с. 611].

Доведення до банкрутства є кримінальним правопорушенням із матеріальним складом, оскільки диспозиція ст. 219 КК України передбачає настання таких суспільно небезпечних наслідків, як стійка фінансова неспроможність суб'єкта господарської діяльності та велика матеріальна шкода державі чи кредиторам.

КК України та регулятивне законодавство не містять визначення терміна «стійка фінансова неспроможність», а вчені та дослідники визначають його як неспроможність боржника відновити свою платоспроможність і виконати грошові зобов'язання перед кредиторами після настання встановленого строку їх сплати [4, с. 271; 6, с. 188; 7, с. 747]. Матеріальна шкода вважається великою, якщо вона у 500 і більше разів перевищує неоподаткований мінімум доходів громадян (примітка до ст. 219 КК України) [1].

Спеціальними суб'єктами кримінального правопорушення, передбаченого ст. 219 КК України, визначено громадянина – засновника (учасника) та службову особу суб'єкта господарської діяльності. Суб'єктивна сторона доведення до банкрутства характеризується прямим умислом, за якого винна особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачала його суспільно небезпечні наслідки та бажала їх настання. У диспозиції ст. 219 КК України прямо зазначено, що вчинення такого кримінального правопорушення можливе з корисливих мотивів, іншої особистої заінтересованості або в інтересах третіх осіб [1].

Таким чином, умисне доведення до банкрутства будь-якого суб'єкта господарської діяльності з корисливих мотивів, іншої особистої заінтересованості або в інтересах третіх осіб, якщо це завдало великої матеріальної шкоди державі чи кредиторам, карається штрафом у розмірі від 34 000 до 68 000 гривень із позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до 3 років.

Проаналізуємо судову практику застосування ст. 219 КК України судами за останні 5 років. Відповідно до інформації, отриманої з Єдиного державного реєстру судових рішень, в Україні протягом 2017–2021 рр. судами не було ухвалено жодного обвинувального вироку за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 219 КК України.

17 жовтня 2017 р. Броварський міськрайонний суд Київської області у справі № 361/4035/17 заклав кримінальне провадження у зв'язку із закінченням строків давності притягнення до кримінальної відповідальності [8].

5 грудня 2019 р. Мелітопольський міськрайонний суд Запорізької області у справі № 937/9810/19 заклав кримінальне провадження у зв'язку із закінченням строків давності притягнення до кримінальної відповідальності [9].

14 січня 2020 р. Кіровський районний суд у м. Дніпрі у справі № 932/18894/19 заклав кримінальне провадження в підготовчому судовому засіданні у зв'язку із закінченням строків давності притягнення до кримінальної відповідальності [10].

13 травня 2020 р. Бабушкінський районний суд у м. Дніпрі у справі № 932/3950/20 заклав кримінальне провадження у зв'язку із закінченням строків давності притягнення до кримінальної відповідальності [11].

О.І. Олійничук та О.Г. Ронська дослідили дані Єдиного державного реєстру судових рішень з 1 січня 2012 р. по 1 січня 2022 р. та зробили висновок про доцільність декриміналізації доведення до банкрутства та переведення цього правопорушення в адміністративно-правову й господарсько-правову площину, оскільки за десять років не було винесено жодного вироку [12, с. 67].

Вважаємо цей висновок помилковим, оскільки до 1 липня 2020 р. строк давності притягнення до кримінальної відповідальності за доведення до банкрутства становив 2 роки, а з 1 липня 2020 р. набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень», яким строк давності притягнення до кримінальної відповідальності за доведення до банкрутства було збільшено до 5 років.

Однак строк давності притягнення до кримінальної відповідальності у 5 років ще не гарантує притягнення винної особи до відповідальності, оскільки, наприклад, Бабушкінський районний суд у м. Дніпрі заклав кримінальне провадження у зв'язку із закінченням строків давності притягнення до кримінальної відповідальності через 4 роки та майже 9 місяців після вчинення інкримінованого обвинуваченому кримінального правопорушення.

Шлюбною є думка Д.В. Каменського про те, що строки давності зменшують вірогідність реалізації принципу невідворотності покарання, тим самим опосередковано сприяючи відновленню кримінально караного поведінки окремих осіб [13, с. 140].

Оскільки неплатоспроможність є передумовою банкрутства, умисні дії чи бездіяльність, що призвели до неплатоспроможності, також є суспільно небезпечними та порушують встановлений порядок суспільних відносин, який забезпечує виконання суб'єктами господарської діяльності своїх грошових зобов'язань. Якщо платоспроможність юридичної особи не буде відновлена шляхом застосування процедури санації, її буде визнано банкрутом. У разі ж застосування процедури санації особа, яка вчинила умисні дії чи бездіяльність, що призвели до неплатоспроможності, не буде підлягати кримінальній відповідальності. Тому, на нашу думку, у ст. 219 КК України доцільно передбачити відповідальність саме за умисне доведення до неплатоспроможності.

Вважаємо, що такі зміни нівелюють можливість уникнення кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності притягнення до кримі-

нальної відповідальності, оскільки досудове розслідування умисного доведення до неплатоспроможності в такому випадку розпочнеться відразу після виявлення ознак вчинення зазначених діянь.

Варто зауважити, що в Україні раніше вже були спроби посилити кримінальну відповідальність за доведення до банкрутства державних підприємств.

Так, 27 січня 2015 р. народний депутат України М.Й. Головка зареєстрував проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо посилення відповідальності за доведення до банкрутства)» з метою посилення відповідальності за доведення до банкрутства державних підприємств. Відповідно до висновку Комітету з питань правової політики та правосуддя законопроект не суперечив положенням Конституції України. Проте 29 серпня 2019 р. його було відкликано.

Крім того, 2 березня 2015 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності пов'язаних із банком осіб» № 218-VIII, яким КК України було доповнено ст. 218¹ та встановлено кримінальну відповідальність за умисне доведення банку до неплатоспроможності [14].

У науковій літературі досить скептично оцінюють ідею законодавця про закріплення спеціальної норми, присвяченої кримінальній відповідальності за умисне доведення банку до неплатоспроможності.

Так, О.О. Дудоров та Р.О. Мовчан зазначають, що доповнення КК України ст. 218¹ повинне сприйматися не як установлення (запровадження) кримінальної відповідальності за доведення банку до неплатоспроможності, а як диференціація кримінальної відповідальності за таке посягання, що відбулося завдяки виділенню зі ст. 219 КК України найбільш суспільно небезпечних, з позиції законодавця, дій та встановлення за їх вчинення більш суворой кримінальної відповідальності порівняно з передбаченою у ст. 219 КК України [15, с. 81].

Оптимальною моделлю кримінально-правової протидії випадкам доведення банку до неплатоспроможності, на думку Р.О. Мовчана та Є.М. Васіліна, могло би стати запровадження відповідальності за ці дії в межах загальної норми про доведення до банкрутства (ст. 219 КК України) з подальшим виокремленням у її межах частини другої, у якій доречно було би передбачити відповідальність не лише за доведення банку до неплатоспроможності, а й за інші, не менш суспільно небезпечні прояви доведення до банкрутства [16, с. 139].

А.М. Ключко вказує на своєчасність криміналізації зазначеного діяння, проте також звертає увагу на порушення правил нормотворчої техніки в разі розміщення цієї норми в чинному КК України, а також під час використання окремих юридичних термінів у її диспозиції [17, с. 30].

Звернемо увагу також на стратегічну важливість для держави окремих суб'єктів господарської діяльності. Так, відповідно до даних Державної служби статистики України станом на 1 грудня 2020 р. в Україні налічувалося 47 735 фермерських господарств (без урахування тимчасово окупованої території АР Крим), що становило близько 75% від усіх сільськогосподарських підприємств, та 3 719 державних підприємств, управління над якими забезпечують різні органи влади.

Діяльність фермерських господарств відіграє винятково важливу роль у розвитку ринкової економіки України, оскільки вона спричинена залученням значної кількості інвестицій в економіку нашої держави та поліпшенням економічної ситуації в Україні. Сприяє цьому географічне положення України, її клімат і родючі землі, а також те, що Україна володіє 30% світового чорнозему. Частка сільського господарства у ВВП України у 2019 р. становила 8,9%, у 2020 р. – 9,3%, у 2021 р. – 14,3%, а в найближчому майбутньому сільське господарство може стати найбільшим джерелом експорту.

Доведення до банкрутства державного підприємства або підприємства з державною часткою власності дуже поширене в Україні та зовні проявляється переважно як приховані форми приватизації. Такі дії щодо державних підприємств мають наслідком не лише сумнівні приватизаційні угоди, а й руйнування цілісних майнових комплексів, стратегічно важливих для держави об'єктів, різке зростання безробіття тощо.

З огляду на зазначене вище, на нашу думку, у ст. 219 КК України необхідно диференціювати кримінальну відповідальність за умисне доведення до неплатоспроможності фермерського господарства, державного підприємства, підприємства, у статутному капіталі якого частка державної власності перевищує 50%, а також за умисне доведення банку до неплатоспроможності, оскільки ступінь суспільної небезпеки умисного доведення до неплатоспроможності фермерського господарства, цілісного майнового комплексу або банку є значно вищим, ніж ступінь суспільної небезпеки умисного доведення до неплатоспроможності товариства з обмеженою відповідальністю. Також пропонуємо класифікувати ці посягання як тяжкі злочини та встановити за їх вчинення покарання, передбачене в межах ст. 12 КК України. Строк давності притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення тяжкого злочину становить 10 років.

Висновки. Неплатоспроможність є передумовою банкрутства, оскільки якщо платоспроможність суб'єкта господарської діяльності не буде відновлена шляхом застосування процедури санації, то його буде визнано банкрутом. Умисні дії чи бездіяльність, що призвели до неплатоспроможності, є суспільно небезпечними та порушують встановлений порядок суспільних відносин, який забезпечує виконання суб'єктами господарської діяльності своїх грошових зобов'язань, тому у ст. 219 Кримінального кодексу України доцільно передбачити відповідальність саме за умисне доведення до неплатоспроможності. Крім того, вважаємо, що умисне доведення до неплатоспроможності фермерського господарства, державного підприємства, підприємства, у статутному капіталі якого частка державної власності перевищує 50%, а також умисне доведення банку до неплатоспроможності, якщо це завдало великої матеріальної шкоди державі чи кредиторам, є найбільш суспільно небезпечними діяннями серед посягань, спрямованих на умисне доведення до неплатоспроможності, і тому необхідно диференціювати кримінальну відповідальність за ст. 219 Кримінального кодексу України та класифікувати зазначені посягання як тяжкі злочини шляхом встановлення за їх вчинення покарання, передбаченого в межах ст. 12 Кримінального кодексу України.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 15.11.2022).

2. Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України від 18 жовтня 2018 р. № 2597-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 15.11.2022).
3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров, В.К. Гришук, А.В. Савченко та ін. ; за заг. ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Чернея. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 1064 с.
4. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін, В.І. Борисов та ін. 6-те вид., перероб. і доп. Харків : Право, 2020. 768 с.
5. Дудоров О.О. Злочини у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика. Київ : Юридична практика, 2003. 924 с.
6. Грек Б.М. Кримінально-правова характеристика фіктивного банкрутства і доведення до банкрутства : дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 207 с.
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 11-те вид., перероб. та доп. Київ : ВД «Дакор», 2019. 1384 с.
8. Ухвала Броварського міськрайонного суду Київської області від 17 жовтня 2017 р. у справі № 361/4035/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/69560548> (дата звернення: 15.11.2022).
9. Ухвала Мелітопольського міськрайонного суду Запорізької області від 5 грудня 2019 р. у справі № 937/9810/19. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86188613> (дата звернення: 15.11.2022).
10. Ухвала Кіровського районного суду м. Дніпропетровська від 14 січня 2020 р. у справі № 932/18894/19. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86910777#> (дата звернення: 15.11.2022).
11. Ухвала Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська від 13 травня 2020 р. у справі № 932/3950/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89283094> (дата звернення: 15.11.2022).
12. Олійничук О.І., Ронська О.Г. Протиправні дії у сфері банкрутства: концептуальні та порівняльно-правові аспекти. *Актуальні проблеми правознавства*. 2022. № 1(29). С. 63–69.
13. Каменський Д.В. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з закінченням строків давності: про американський підхід. *Фундаментальні проблеми кримінальної відповідальності* : матеріали наукового полілогу, м. Харків, 7 вересня 2018 р. / упор. : Ю.В. Баулін, Ю.А. Пономаренко. Харків : Право, 2018. С. 138–143.
14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності пов'язаних із банком осіб : Закон України від 2 березня 2015 р. № 218-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/218-19#Text> (дата звернення: 15.11.2022).
15. Дудоров О.О., Мовчан Р.О. Кримінально-правова заборона щодо доведення банку до неплатоспроможності: сумнівна законодавча новела. *Право і громадянське суспільство*. 2015. № 1. С. 71–115.
16. Мовчан Р.О., Васілін Є.М. Криміналізація доведення банку до неплатоспроможності як черговий прояв безсистемності кримінальної правотворчості в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 4. С. 131–139. URL: http://lsej.org.ua/4_2017/36.pdf.
17. Ключко А.М. Теоретико-прикладні засади протидії злочинам у сфері банківської діяльності в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08 ; Сумський національний аграрний університет. Суми, 2020. 563 с.

References

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2001). Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 5 kvitnia 2001 r. № 2341-III [Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine dated April 5, 2001 № 2341-III]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> [in Ukrainian].
2. Verkhovna Rada of Ukraine (2018). Kodeks Ukrainy z protsedur bankrutstva: Zakon Ukrainy vid 18 zhovtnia 2018 r. № 2597-VIII [Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures: Law of Ukraine dated October 18, 2018 № 2597-VIII]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> [in Ukrainian].
3. Dzhuzha, O.M., Savchenko, A.V., Chernei, V.V. (eds.) (2016). *Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Scientific and practical commentary on the Criminal Code of Ukraine]*. Kyiv: Yurinkom Inter, 1064 p. [in Ukrainian].
4. Tatsii, V.Ya., Tiutiuhin, V.I., Borysov, V.I. et al. (2020). *Kryminalne pravo Ukrainy: Osoblyva chastyna: pidruchnyk [Criminal law of Ukraine: Special part: textbook]*, 6th ed., revis. and add. Kharkiv: Pravo, 768 p. [in Ukrainian].
5. Dudorov, O.O. (2003). *Zlochyny u sferi hospodarskoi diialnosti: kryminalno-pravova kharakterystyka [Crimes in the sphere of economic activity: criminal and legal characteristics]*. Kyiv: Yurydychna praktyka, 924 p. [in Ukrainian].
6. Hrek, B.M. (2005). *Kryminalno-pravova kharakterystyka fiktyvnoho bankrutstva i dovedennia do bankrutstva [Criminal law characteristics of fictitious bankruptcy and bringing it to bankruptcy]*. *Candidate's thesis*. Kyiv, 207 p. [in Ukrainian].
7. Melnyk, M.I., Khavroniuk, M.I. (eds.) (2019). *Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Scientific and practical commentary on the Criminal Code of Ukraine]*, 11th ed., revis. and add. Kyiv: VD “Dakor”, 1384 p. [in Ukrainian].
8. Brovary City and District Court of Kyiv Region (2017). *Ukhvala Brovarskoho miskraionnoho sudu Kyivskoi oblasti vid 17 zhovtnia 2017 r. u spravi № 361/4035/17 [The decision of the Brovary City and District Court of Kyiv Region dated October 17, 2017 in the case № 361/4035/17]*. Retrieved from: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/69560548> [in Ukrainian].
9. Melitopol City and District Court of Zaporizhzhia Region (2019). *Ukhvala Melitopolskoho miskraionnoho sudu Zaporizkoi oblasti vid 5 hrudnia 2019 r. u spravi № 937/9810/19 [The decision of the Melitopol City and District Court of the Zaporizhzhia Region dated December 5, 2019 in the case № 937/9810/19]*. Retrieved from: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86188613> [in Ukrainian].
10. Kirovsky District Court of Dnipro (2020). *Ukhvala Kirovskoho raionnoho sudu m. Dnipropetrovska vid 14 sichnia 2020 r. u spravi № 932/18894/19 [The decision of the Kirovsky District Court of Dnipropetrovsk dated January 14, 2020 in the case № 932/18894/19]*. Retrieved from: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86910777#> [in Ukrainian].

11. Babushkinsky District Court of Dnipro (2020). Ukhvala Babushkinskoho raionnoho sudu m. Dnipropetrovska vid 13 travnia 2020 r. u spravi № 932/3950/20 [The decision of the Babushkinsky District Court of Dnipropetrovsk dated May 13, 2020 in the case № 932/3950/20]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89283094> [in Ukrainian].

12. Oliinychuk, O.I., Ronska, O.H. (2022). Protypravni dii u sferi bankrutstva: kontseptualni ta porivnialno-pravovi aspekty [Illegal actions in the field of bankruptcy: conceptual and comparative legal aspects]. *Aktualni problemy pravoznavstva – Actual problems of jurisprudence*, no. 1(29), pp. 63–69 [in Ukrainian].

13. Kamenskyi, D.V. (2018). Zvilnennia vid kryminalnoi vidpovidalnosti u zv'iazku z zakinchenniam strokiv davnosti: pro amerykanskyi pidkhid [Exemption from criminal liability due to the expiration of the statute of limitations: about the American approach]. *Materialy naukovoho polilohu “Fundamentalni problemy kryminalnoi vidpovidalnosti” [Materials of the scientific polylogue “Fundamental problems of criminal responsibility”]*, Kharkiv, September 7, 2018 / eds. by Yu.V. Baulin, Yu.A. Ponomarenko. Kharkiv: Pravo, pp. 138–143 [in Ukrainian].

14. Verkhovna Rada of Ukraine (2015). Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vidpovidalnosti pov'iazanykh iz bankom osib: Zakon Ukrainy vid 2 bereznia 2015 r. № 218-VIII [On amendments to some legislative acts of Ukraine regarding the liability of persons associated with the bank: Law of Ukraine dated March 2, 2015 № 218-VIII]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/218-19#Text> [in Ukrainian].

15. Dudorov, O.O., Movchan, R.O. (2015). Kryminalno-pravova zaborona shchodo dovedennia banku do neplatospromozhnosti: sumnivna zakonodavcha novella [Criminal law ban on bringing a bank to insolvency: a dubious legislative amendment]. *Pravo i hromadianske suspilstvo – Law and civil society*, no. 1, pp. 71–115 [in Ukrainian].

16. Movchan, R.O., Vasilin, Ye.M. (2017). Kryminalizatsiia dovedennia banku do neplatospromozhnosti yak chervovy proiav bezsystemnosti kryminalnoi pravotvorchosti v Ukraini [Criminalization of bringing a bank to insolvency as another manifestation of the unsystematic nature of criminal law-making in Ukraine]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Juridical scientific and electronic journal*, no. 4, pp. 131–139. Retrieved from: http://lsej.org.ua/4_2017/36.pdf [in Ukrainian].

17. Klochko, A.M. (2020). Teoretyko-prykladni zasady protydii zlochynam u sferi bankivskoi diialnosti v Ukraini [Theoretical and applied principles of combating crimes in the sphere of banking activity in Ukraine]. *Doctor's thesis*. Sumy: Sumy National Agrarian University, 563 p. [in Ukrainian].

Lazarenko Vitalii,

Judge

(Katerynopil District Court of the Cherkasy Region, Katerynopil)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5421-8281>

ON THE SUITABILITY OF THE DIFFERENTIATION OF CRIMINAL RESPONSIBILITY ACCORDING TO ART. 219 “PROOF OF BANKRUPTCY” OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE

The article defines the basis of criminal liability for the commission of an offense provided for in art. 219 of the Criminal Code of Ukraine, which is intentional, for selfish motives, other personal interest or in the interests of third parties, actions by a citizen – the founder (participant) or an official of a subject of economic activity, which led to permanent financial insolvency of the subject of economic activity, if it caused great material damage to the state or the creditor. At the same time, intentional actions or inactions that led to insolvency are also socially dangerous, as they violate the established order of social relations, which ensures that economic entities fulfill their financial obligations.

According to the information obtained from the Unified State Register of Court Decisions, in Ukraine during the years 2017–2021, the courts did not issue a single guilty verdict for the commission of a criminal offense provided for in art. 219 of the Criminal Code of Ukraine, since the courts have closed criminal proceedings in cases of indictment under art. 219 of the Criminal Code of Ukraine in connection with the expiration of the statute of limitations for prosecution.

It is also appropriate to differentiate criminal liability within the scope of the article, in particular, for intentionally causing the insolvency of a farm, a state enterprise, an enterprise in the authorized capital of which the share of state ownership exceeds 50%, as well as for intentionally bringing a bank to insolvency, since the degree of public danger of intentional bringing to insolvency of a farm, a complete property complex or a bank significantly exceeds the degree of public danger of intentionally bringing a limited liability company to insolvency.

Key words: *bankruptcy, insolvency, farming, state enterprise, criminal liability.*

Надіслано до редколегії 20.11.2022